

POSTANOWIENIE

6 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Romualda Spyt

na posiedzeniu niejawnym 6 czerwca 2023 r. w Warszawie,
wniosku M. L.

o zbadanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego Martę Romańską
wymogów niezawisłości i bezstronności w sprawie I CSK 5544/22

postanawia:

- 1. odrzucić wniosek,**
- 2. zawiadomić o odrzuceniu wniosku Okręgową Izbę Radców
Prawnych w Białymstoku.**

UZASADNIENIE

Pozwany M. L., na podstawie „art. 29 ust. 5 ustawy o Sądzie Najwyższym” (Dz. U. z 2021 r. poz. 1904 ze zm. - dalej jako u.SN), wniósł o zbadanie spełnienia przez wyznaczoną do składu orzekającego w sprawie I CSK 5544/22 sędzię Sądu Najwyższego Martę Romańską wymogów niezawisłości i bezstronności i o:

1. stwierdzenie, że w niniejszej sprawie zachodzą przesłanki, o których mowa „w art. 29 ust. § 5 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (jednolity tekst: Dz. U. z 2021 r. poz. 1904 ze zm.)”;
2. przeprowadzenie dowodu z odpisu pełnego z Krajowego Rejestru Sądowego spółki Powódki, dla wykazania, że dnia 8 kwietnia 2022 r. SSN X.Y. pozostawał współnikiem powódki a ponadto, że od 8 kwietnia 2022 r. i B. S. jest współnikiem powodowej spółki.

W uzasadnieniu wniosku stwierdził, że z założenia nie kwestionuje w najmniejszym nawet stopniu niezawisłości lub bezstronności sędzi Sądu Najwyższego Marty Romańskiej. Pragnie jednak wskazać, że niniejsza sprawa dotyczy bezpośrednio jednego z sędziów Sądu Najwyższego orzekającego w Izbie Cywilnej, a więc w Izbie mogącej rozpoznać skargę kasacyjną powódki.

Wnioskodawca stwierdził, że na mocy postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 3 marca 2022 r. nr 1130.19.2022 do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego powołany został X.Y. W chwili wydawania orzeczenia w przedmiotowej sprawie przez Sąd Okręgowy w Białymstoku w sprawie o sygn. akt VII Ga 7/22 (29 marca 2022 r.) sędzia X.Y. był współnikiem powódki, to jest: „K.” sp. p. w R. Z odpisu pełnego Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego powódki wynika, że X.Y. pozostawał współnikiem powodowej spółki do 8 kwietnia 2022 r. Od tego dnia do współników powódki dołączyła B. S., małżonka sędziego X.Y.

W ocenie wnioskodawcy, okoliczności i charakter sprawy, przede wszystkim fakt, że stroną wnoszącą skargę kasacyjną jest podmiot, który w czasie postępowania przed Sądem pierwszej i drugiej instancji był w sposób bezpośredni związany z osobą X.Y. - obecnie sędziego Sądu Najwyższego, wymagają przynajmniej zasygnalizowania tego faktu i przeprowadzenie badania zachowania przez sędziego orzekającego w niniejszej sprawie wymogów niezawisłości i bezstronności.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 29 § 5 u.SN, dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego lub sędziego delegowanego do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, na wniosek uprawnionego, o którym mowa w § 7 tej ustawy, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy.

Przepis ten powołuje dwie przesłanki dopuszczalności przedmiotowego wniosku. Są nimi okoliczności: 1) związane z powołaniem sędziego, 2) dotyczące postępowania sędziego po powołaniu - które w realiach konkretnej sprawy mogą, uwzględniając ponadto okoliczności dotyczące uprawnionego oraz charakter sprawy, doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności. Jednocześnie przytoczenie tych okoliczności stanowi wymaganie konstrukcyjne wniosku, bowiem w myśl art. 29 § 9 u.SN, wniosek o zbadanie wymogów niezawisłości i bezstronności powinien czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a ponadto zawierać żądanie stwierdzenia, że w danej sprawie zachodzą przesłanki określone w art. 29 § 5 u.SN oraz przytoczenie okoliczności uzasadniających żądanie wraz z dowodami na ich poparcie.

Wniosek złożony, co wyraźnie zaznaczono (mimo omyłki pisarskiej), w trybie art. 29 § 5 u.SN nie spełnia określonych w ustawie i przytoczonych wyżej warunków jego dopuszczalności. Nie opiera się na ustawowych przesłankach, a w konsekwencji (siłą rzeczy) nie przytoczono w nim ani okoliczności związanych z powołaniem sędzi Marty Romańskiej na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego, ani okoliczności towarzyszących jej postępowaniu po powołaniu, a jedynie wskazano okoliczności, które mogłyby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędzi w danej sprawie (art. 49 § 1 k.p.c.).

Zgodnie z art. 29 § 10 u.SN, wniosek niespełniający tych wymagań podlega odrzuceniu bez wezwania do usunięcia braków formalnych. Odrzuceniu podlega również wniosek złożony po upływie terminu albo z innych przyczyn niedopuszczalny. Ustawodawca nie sprecyzował jednak, jaki skład Sądu Najwyższego jest właściwy do zbadania wymagań formalnych wniosku (podobnie terminowości jego złożenia i dopuszczalności w pozostałym zakresie) i jego odrzucenia. W art. 29 § 15 u.SN określił jedynie skład właściwy do „rozpoznania” wniosku, co wskazuje na rozstrzygnięcie o charakterze merytorycznym, tj. uwzględnienie wniosku (wyłączenie sędziego od rozpoznania sprawy) albo jego oddalenie (art. 29 § 18 i 19 u.SN, które może nastąpić dopiero po dokonaniu kontroli formalnej wniosku. Za taką, wąską interpretacją art. 29 § 15 u.SN przemawiają również racje funkcjonalne, gdyż uznanie, że odrzucenie wniosku ze względu na braki formalne jest rozpoznaniem tego wniosku, prowadziłoby do

trudnych do zaakceptowania konsekwencji. W szczególności oznaczałoby, że o odrzuceniu wniosku – także z powodu jego złożenia po upływie terminu - musiałby każdorazowo decydować skład pięciu sędziów, jak również, że powinno być to poprzedzone wysłuchaniem sędziego, którego wniosek dotyczy (por. art. 29 § 15 u.SN). Z tego względu nie można w tym miejscu uznać za miarodajny poglądu wyrażonego w uzasadnieniu uchwały Sądu Najwyższego z 1 lipca 2021 r., III CZP 36/20 (OSNC 2021, nr 11, poz. 74; por. też uchwałę Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2021 r., III CZP 87/20, OSNC 2022, nr 7-8, poz. 67), gdzie wskazano, że pojęcie rozpoznania zażalenia, o którym mowa w art. 397 § 1 k.p.c. obejmuje również orzeczenie co do jego dopuszczalności. W uchwale tej zresztą zastrzeżono, że pojęcie „rozpoznawać” nie ma w przepisach prawa procesowego i ustrojowego w pełni utrwalonej treści, co wyłącza możliwość prostego odnoszenia jego znaczenia przyjętego na tle określonej regulacji do innych przepisów kodeksu, w związku z czym prawidłowe odczytanie jego sensu powinno być poprzedzone zawsze analizą kontekstu językowego, w jakim zostało użyte, i odwołaniem się do adekwatnych argumentów celowościowych.

W tej sytuacji należy uznać, że skład Sądu Najwyższego właściwy do odrzucenia wniosku nie został uregulowany w ustawie o Sądzie Najwyższym, w związku z czym do postępowania toczącego się na skutek wniosku dotyczącego sprawy cywilnej, należy zastosować odpowiednio przepisy o zażaleniu zgodnie z art. 29 § 24 u.SN. Za miarodajne w tym względzie należy uznać przepisy art. 29 § 10 u.SN w związku z art. 367 § 3 zdanie drugie k.p.c. w związku z art. 397 § 3 k.p.c. w związku z art. 29 § 24 u.SN, które prowadzą do konstatacji, że odrzucenie wniosku może nastąpić w składzie jednoosobowym, na posiedzeniu niejawnym.

Z tej przyczyny Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[az]

[ms]

